

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse pisme, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— „
četrt leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrčenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prvi strel.

(Tragedija v Matenji vasi.)

Daleč smo prišli na Kranjskem! Beda učiteljstva je zakipela pod vladno dr. Zajca-Lampeta do takega viška, da so začeli pokati samokresi. Vinko Brus, učitelj v Matenji vasi na Notranjskem, se je v petek dne 3. t. m., ob 9. uri zjutraj ustrelil.

Padla je prva žrtev, ki je ubežala sistemu zatiranja, preganjanja in gladovanja kranjskega učiteljstva, položivši lastno roko na mlado življenje.

Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim solncem sužnji dnovi!

Tako grozno izpoved govori tragedija v Matenji vasi!

Sila razmer je bila jačja od moči obupanega siromaka, zato je napravil konec bednem življenju. Ako bi bili vsi tako mehki in nežni značaji, bi počilo na stotine samokresov: očetje, žene in otroci bi izdahnili v lastni krvi! Tako neznoza je beda, ki pritiska danes na kranjsko učiteljstvo, tako kruto krivično in pristranske so razmere, ki imajo svoj izvor v deželnem odboru in svojo protekcijo v c. kr. deželnem šolskem svetu! Dokaz: razdelitev draginjskih doklad, kakor jo objavljamo na drugem mestu današnje številke!

Dr. Lampe in dr. Zajec ter njihju informator Janko Nepomuk Jeglič, ki mu očita-jo poneverbo ljudskega denarja, so uvedli tako strahovlado, da je niti na Turškem ni bilo enake.

Prelita kri v Matenji vasi kriči po osveti! Prelita kri v Mat. vasi kriči do neba, da mora biti konec takim razmeram! Ali pa si sedanji gospodarji ljudskega šolstva predstavljajo regulacijo učiteljskih plač v znamenju revolverja?

Na stotine pesti se krči, na stotine duš proklinja, obup razjeda duše, pogled na otroke, na žene zbuja solze . . . Ali ni nikjer več pravice? Ali je res dana vsa oblast trinogom, krvosesom, ubijalcem? Ali naj se res vsi postrelimo, da nasitimo pohlep, po krvi naših besnih sovražnikov?

Ne! — Te radosti ne smemo napraviti tiranom! Poskakovali bi od veselja, ko bi

njihovo delo obrodilo s takim plodom! Zakaj oni so brez srca, brez duše, brez usmiljenja! Naše trpljenje, naša smrt bi dvignila njihovo brezsrdnost do vrha. Trpinčijo nas, a v smrt nas ne bodo pognali!

Maščujmo se z delom! Združimo se še tesneje, ne odnehajmo od svojih zahtev, ki so utemeljene v pravičnosti in pravici, bodimo neumorno delavni in vztrajni, da vržemo s prestola slovenske Nerone, da zlo mimo sistem in si ustvarimo človeka vredno in dostojno življenje!

Kri je porosila slovensko zemljo — žrtev je padla! V vsakem boju je tako! Iz smrti pa raste novo, sveže življenje! Prokletsvo njim, ki so krivi smrti! Mi pa delajmo in potrpijmo, dokler ne dozori nasilnost tako, da se v njej nasilneži sami za duše! Krotili so nas s »psi za plotom«. Kakor kaže tragedija v Matenji vasi, znajo psi tudi streljati! Vsi dvignimo orožje kulture, z njim se maščujmo, z njim pobijmo sovražnike!

Naše napredno časopisje je posvetilo temu žalostnemu dogodku posebno pozornost — gotovo je, da ga ne prezre niti drugo časopisje, niti naša kulturna zgodovina.

Zarja« piše: »Iz Matenje vasi pri Prestranku prihaja poročilo o žalostnem dogodku, ki je pretresljiv pendant nemarnih in okrutnih klerikalnih persekucij kranjskega učiteljstva in ki mora kristjanom v deželnem dvorcu od sramu pognati kri v glavo, ako še niso otrpili v njih vsi človeški občutki. Včeraj zjutraj pred začetkom šolskega pouka se je v Matenji vasi ustrelil ondodni učitelj, 27letni Vinko Brus. V smrt so ga pognale slabe gnotne razmere — te dni se je iztekla menica, ki je ni mogel pokriti. Njegovo zadnje upanje je bila draginjska doklada, katero mu je pa klerikalni deželni odbor odrekel. Nesrečnik je bil že nekaj dni pred izvršitvijo samomora ves obupan in je pravil svojim znanem, da si bo končal življenje. — Strahovalci kranjske dežele, ki imajo nesrečno žrtev na svoji vesti, lahko na grobu mladega fanta premišljajo o malopridnosti svojih infamne učiteljske gonje in lahko strahoma opazujejo sadove svojega krivičnega sistema. Namesto davno potrebne regulacije učiteljskih plač, ki bi vsem brez razločka zagotavljala za pošteno delo po-

šteno plačilo, so uvedli draginjske doklade, ki jih z brezobzirno in brezvestno pristranostjo razdeljujejo med svoje pristaše — med tiste, ki so bili, in med tiste, ki so postali. Denar, ki ga zbira vsa dežela, zlorablja za podlo kupovanje mrtvih duš, za sramotno nagrado neznačajnosti in nezvestobe — za bedo se ne brigajo, na resnične potrebe se ne ozirajo. Ako bi mogli pogledati v dušo mlademu fantu, ki je omagal in omahnil pod pretežko butaro, ako bi s telesnimi očmi mogli opazovati bridke zadnje boje z življenjem v njegovem srcu — kakšno neizmerno jezero gnusa in studa nad krivico bi ugledali v tej mladi duši! Ali ni dolžnost vseh, ki niso gluhi za pravico, tudi tistih, kateri so pomagali sedanjim deželnim mogotcem na sedlo, da nappno vse sile in prejkoprej strmoglavijo z grehom prelite krvi omadeževano deželno klico? Ali ni naloga vseh, ki jim sirov fanatizem ni zadušil človeške vesti, tudi tistih, kateri so pri dosedanjih volitvah nevede in nehote snovali neznozo strahovlado, da jo čimprej zopet podero, da kar najhitreje prepode to sramotno družbo iz deželnega dvorca? Mehak značaj se je zgrudil pod težko krivico, krepke in trde duše jo morajo porušiti! Tragedija v Matenji vasi kliče na boj!«

»Slovenski Narod« poroča: »V Matenji vasi na Notranjskem se je včeraj, v petek, ob 9. dopoldne ustrelil ondodni učitelj Vinko Brus. Šel je v smrt kot žrtev klerikalne strahovlade na Kranjskem. Vinko Brus je bil star 27 let in je služil kot učitelj sedmo leto. Bil je živahen in simpatičen mlad mož, ki so ga vsi radi imeli, a živel je v skrajni bedi. Mizerna plača ga je zakopala v dolgove, iz katerih si ni znal pomagati. Večkrat je mislil, da zapusti učiteljski stan in si poišče kako drugo službo s plačo, vredno človeka, poizkušal je to tudi, a sreča mu ni bila naklonjena. Stradal je dalje in si pomagal z dolgovi, kot je vedel in znal. Po mišljenju je bil naprednjak, a se političnih bojev ni nič udeleževal. Samo enkrat je zaklical par nedolžnih besed. Bilo je to na nekem shodu, ki ga je priredil dr. Pegan. Brus se je tega shoda udeležil, in ko je dr. Pegan na tisti sirovi način, ki je njemu lašten, očital naprednim učiteljem, da iščejo

postranske zasluge, je Brus zaklical: »Ker nas preslabo plačate.« — Dr. Pegan je takrat odgovoril: »Se tega niste vredni.« A ni mu zadostovalo, da je Brusa tako rovtarsko nahrulil — tudi v črne bukve je dal zapisati Brusa. V zadnjem času so postale Brusove denarne stiske posebno hude. Zadnje njegovo upanje je bilo, da dobi drag. doklado. Že par tednov je govoril, da si bo pomagal, če dobi to borno draginjsko doklado, drugače pa da mu ne bo več živeti. Dokladi pa ni dobil. Ves okraj je vedel, da je Brus eden najbolj potrebnih učiteljev, a dočim so dobile te doklade klerikalne kreature, ki imajo hiše in premoženje, je ta revež ni dobil, Brusa je ta vnebovpijoča krivica strahovito potrla, zadnji čas je bil kar izgubljen, in včeraj je naredil konec vsi bedi in vsemu preganjanju in si je pognal krogljo v srce.«

»Dan« pravi: »Kdor pozna naše učiteljstvo, ta ve, da mu ne manjka dobre volje in odločnosti. Vkljub slabim razmeram hoče živeti — toda krivica boli vsakega — in to je zakrivilo tudi samoumor mladega 27letnega učitelja. Ta smrt kliče do neba za maščevanje. — Mladi učitelj Brus je bil mehka, nežna duša. Bil je sin organista s Police. Kaj more dati organist danes svojemu otroku, nego ono prvo pomoč, da pride do kruha. Bogastva nima, posestva ne — za visoke študije ni denarja — torej boš učitelj. Tako gre rod za rod . . . Poznali smo ga. Bil je tih in zamišljen človek. Ostalo je v njem še preveč poštenja. Te dni je imela zapasti neka mala menica. Danes je težko za denar — in kdor je bil kdaj sam v takem položaju — ve, kako je. Upal je na doklado. Ta pa je bila namenjena samo Slomškarjem. Imel je preveč značaja, da bi bil Slomškar in preveč pošten, da bi preživel rok, ko je bilo treba menico plačati. Škoda, da ni sklepal logično: ako so lumpje zgoraj — zakaj bi bil jaz pošten. Pred sodišče naj bi šel in povedal: »Ali je moja dolžnost — biti pošten, če so drugi krivični.« — Morebiti bi ga bila doletela kazen, ker male tatove zapirajo, velike pa izpuščajo. Tako so se k denuncijantom v dež. odboru pridružili — morilci. — Nečemo, da bi ta zgled vplival slabo. Učiteljstvo naj vztraja — ljudstvo pa naj izpre-

LISTEK.

Iz umetniškega sveta.

Koncert Ravnik-Rijavec.

(Mestni dom 3. januarja 1913.)

Kaj je treba fantu, ki je mladi in zdrav, da bi sanjari in se ukvarjal z umetnostjo? Delal naj bi — toliko je koristnih poklicev na svetu! —

Iv. Cankar (Krpanova kobila).

Tako ali podobno modrujejo naši ljudje in se zaničljivo posmehujejo, kadar krene nadebuden fant na ono težko in trnjevo pot, ki so jo hodili domalega vsi naši umetniki. Stradali so, domoyina jim ni mogla pa časih tudi ni hotela pomagati. Tujina je šele spoznala njih zmožnosti. Morda je isto usojeno tudi mladima umetnikoma Ravniku in Rijavecu, ki sta dne 3. januarja 1913 na koncertu v Mestnem domu ljubljanski publiko pokazala sadove svojih dosedanjih glasbenih študij in potrdila mnenje glasbenikov, da sta talenta.

Oba sta bila učenca Glasbene Matice v Ljubljani. Ravnik je sedaj gojence pra-

škega konservatorija, Rijavec pohaja c. kr. akademijo za glasbo na Dunaju. Prvi je znan po svojih skladbah, priobčenih v Novih Akordih, drugi po svojih koncertnih nastopih v Gorici in na Dunaju. Dobro aranžirana osebna agitacija sedaj je pripomogla, da so poslušalci skoro docela napolnili dvorano Mestnega doma in z velikim zanimanjem sledili izvajanjem posameznih točk precej obsežnega vzporeda.

Začel ga je Ravnik z Mozartovo tretjo fantazijo v C molu. Tekom večera je prednašal še Rusa Rachmaninoffa Elegijo op. 3, št. 1, istega skladatelja Polichinelle op. 3, št. 4, ter svoji skladbi »Večerno pesem« in »Moment«, vse s hvalevredno tehniko in razumevanjem. Zadnji dve skladbi sta jako posrečeni klavirski stvari, ki jih poleg modernega duha odlikuje zlasti zavdanja vredna invencija. — Mlademu pianistu-komponistu je občinstvo prirejalo presrečne ovacije in se mu za užitek zahvaljevalo po vsaki točki z dolgotrajnim ploskanjem.

Rijavec je prepel nič manj kot 13 samospevov. Naj bolj je ugajal v ariji Rudolfa iz »Bohème« in romanci Radamesa iz »Aide«, je pa on edini moških pevcev, ki se je upal na težke Lajovčeve samospeve, ki so bili dosedaj marsikomu trd oreh. Priti je moral šele pevec takih zmo-

žnosti in tako muzikalno naobražen kot je Rijavec. Ljubeznivo je podal skladbo »O, da deklíč dragi moj«, še skoro lepše ono »Jaz pa vem, ena dušica« z milim tekstom Vide Jerajeve, najboljšo pa tajinstveno podoknico »Devojčica moja, ti davno že spiš«, biser slovenskih samospevov. Napredek Rijavčev je naravnost kolosalen. Svoječas je pel skozi nos, danes ima močan, poln glas, prijeten v nižini in krasno doneč v višini. Rijavec poje z lahkoto, brez grimas v obrazu, njegovo prednašanje je izrazito zaradi pevčevega dobrega okusa. Boljšega interpreta težkih, občutnih Lajovčevih pesmi, ki iz njih odsevajo žalost, bolelost in hrepenenje, si težko mislim. Prorokujem mu lepo bodočnost, postali zna junaški tenor! Poleg omenjenih skladb je zapel Rijavec še dr. Gojmir Krekovo »Zaprta so njena okenca«, Michlovo Prešernovo gazelo — da jo ljubim«, Mozartovo arijo Tamina iz opere »Čarobna piščal«, Ravnikovi »Vasovalca in »Hrepenenje«, vse z občutkom in razumom. Pesem angela iz Sattnerjevega oratorija »Assumptio« je bila v tempu nekoliko prehitra. Rijavca je pri vseh pesmih na klavirju spremljal Ravnik in se izkazal dobrega, diskretnega spremljevalca.

Poslušalci so bili od njegovih izvajanj navdušeni, ploskanje se kar ni hotelo po-

leči. Dolg je bil vzpored koncerta, a občinstvo se ni naveličalo poslušati.

Od prirediteljev koncerta naprošen za sodelovanje, je nastopil tudi mešani zbor slovenskega pevskega društva »Ljubljanski Zvon« in zapel Adamičevi skladbi »Ptička« in novo »Mlad junak po vasi jezdi«. Odkritosrečno priznam: ne posebno dobro. »Ljubljanski Zvon« poje točneje in mnogo boljše. Topot se je pevčevem poznala utrujenost od Silvestrovega nastopa in posledice noveletnega razpoloženja.

Koncert je uspel v moralnem in v gmotnem oziru izvrstno, saj zadnje je bil njegov postranski namen, da si z eventualnim dobičkom prireditelja zasigurata njihovo potrebnó denarno pomoč za nadaljevanje svojih študij. Glasbeni gourmandi so dobili s koncertom Ravnika in Rijavca lepo noveletno darilo, kogar ni bilo, pa mu je v resnici lahko žal! —ec.

Slovensko deželno gledališče.

Na Treh kraljev dan je v »Hoffmannovih pripovedkah« pela poleg Antonijine vloge tudi Giulietta primadona Lowzynska s hvalnimi uspehi. Dobri so bili tudi Harfner, Fejfar, Križaj in Richtarjeva. Gledišče razprodano. Prihodnji teden Weissoy »Naskok na mlin«.

vidi, kako se godi onim, ki vzgajajo našo mladino, in naj stopi na stran učiteljstva. Ako si reši šolo in učiteljstvo, si reši svojo bodočnost. Prvi žrtvi pa — blag spomin.»

Bojkot.

Vsako leto ob tem času zapoje klerikalne bojkotne strune. To je s stališča klerikalne samogoltnosti razumljivo. Sedaj se obnavlja naročnica na liste, in klerikalciem je treba nebo in hudiča klicati na pomaganja, da z nadprirodnimi silami ujamejo nekaj naročnikov, ki jih z zvijačami, z lažmi in z drugimi takimi lepimi rečmi odjedo drugemu časopisu.

Že večkrat smo imeli žalostno priliko konstatirati, da je klerikalciem dovoljeno razglašati bojkot, kakor da zanje ne eksistuje noben zakon in noben državni pravnik. Mi tega seveda ne smemo, ker bi nas takoj pobelili; klerikalci pa so država v državi in oni lahko neženirano delajo tudi tako, kakor je to v popolnem nesoglasju z veljavnimi zakonitimi določili. Kakor povsod pri nas, tako imajo tudi glede bojkotnega gibanja dvojno mero: eno za klerikalce, drugo za neklerikalce.

Kaj so že klerikalci poizkusili, da bi uničili »Učiteljsko tiskarno«, naš list, »Popotnika«, »Zvonček« in vse naše naprave in vsa naša podjetja! Tega ni mogoče ob kratkem povedati. Izmaknili so celo na način, ki je lasten tatovom, šolske tiskovine iz naše zaloge, da so vzorce potem porabili v »Katoliški tiskarni«. Denuncirali so našo tiskarno tvornicam papirja, češ da je ustavila izplačila, samo da ji vzamejo kredit. Takim dejanjem pravijo v navadnem življenju lumparija! Še s trupom naj začno in s Štrukljevim brušenimi noži!

Ustanovili so »Slovenskega Učitelja«, da bi delali našim listom konkurenco. Ko pa smo mi začeli z gol iz potrebe izdajati »Zvonček«, so zagnali velikansko vpitje in ga ženo vsa leta do današnjega dne: list je brezverski! Ven z njim!

Tako se glasi ta klerikalna bojkotna pesem že 14. leto. In zvest svoji stari navadi, je temu bojkotnemu gibanju posvetil »Slovenec« takoj 1. številko tega lista, pišeč doslovno: Hoteli so svoj čas izpodrinuti ali vsaj oškodovati mladinski list »Vrtec«, zato so ustanovili nov list »Zvonček«. Ne spuščamo se v kritiko o notranji vrednosti tega lista, poudarjamo le, da ga že to dovolj kompromitira, ker izhaja v »Učiteljski tiskarni«, v tem zastrujenem ozračju, kjer se kujejo najgrše psovke zoper vse to, kar nam je sveto in drago; in vse te podle napade podpira, vsaj gmotno, tudi »Zvonček«. Pa saj že otroke priganja k bojkotu, ko vedno ponavlja na platnicah z debelimi črkami: »Svoji k svojim!«

Ampak ta »Slovenec« logika! On proglašja bojkot, pa pravi v isti sapi, da ga mi proglašamo! To je ravno tako, kakor povest o tistem tatu, ki je bežal in kričal, da lovi tata!

Kaj naj odgovorimo na take klerikalne hudobije?

Ni treba nič besed — treba je dejanj! Našim podjetjem je treba podpore, našim listom naročnikov — potem nas ne uniči vsa zelena klerikalna zavist in brezmejna, hudobna, škodoželjna zlobnost!

Vsi moramo na delo! Vsi — od prvega do zadnjega! Agitirajmo, sami naročujmo, sami pridobivajmo naročnikov! Od hiše do hiše! Število novih naročnikov se mora pomnožiti na stotine! »Učiteljski Tovariši«, »Popotnik«, »Zvonček« morajo povsod, kjer bivajo nam prijazni in naklonjeni ljudje!

To bodi klerikalnemu bojkotu najlepši, najboljši odgovor — odgovor dejanja!

Zlasti okrajna učiteljska društva morajo takoj na vztrajno delo! Od njih bomo zahtevali strog odgovor!

Kako cenijo Slomškarje?

Tam na Dolenjskem je služboval tovariš, ime na razpolago, dobrohoten mož, ki je živel vzorno, zglede celi fari. Prirojeno mu je bilo le »štrebarstvo«, zato se je vedno potapljaval v mislih, da mora postati najprvo nadzornik, potem deželni in državni poslanec. Kar iz glave mu niso šli ti lepodoneči bodoči naslovi. Da pa to doseže, mu treba postati Slomškar. In postal je veren sluga Nadslomškarja Jakliča. Trebalo je pokazati vsestransko delo nad »dobrim ljudstvom«. In delal je pri vseh katoliških organizacijah, posebno pa mu je bila pri srcu posojilnica. Ljudje so spoznali v učitelju nesebičnega, požrtvovalnega moža in ga spoštovali. Pošten človek bi sodil, da ga bo domači župnik kot vrlega sobojevnika za »katoliške« organizacije vneto podpiral. Zgodilo se je nasprotno. Tovariš je užival med ljudmi prevelik ugled, večji kot župnik. »To pa vendar ne gre.« si je mislil župnik in začel proti učitelju intrigirati. Zaradi neke male napaके v posojilnici, ki je pa učitelj ni zakrivil iz kake sebičnosti, je nastal ogenj

v strehi. Udrihali so pri sejah po njem, in prej učitelju vdano ljudstvo je potegnulo z župnikom. In splaval je po vodi prvi blesteči naslov: c. kr. okr. šols. nadzornik. Učitelj, ki je v smislu katoliške organizacije žrtvoval ves prosti čas za njeno korist, je ostal osamljen. Naprednjaki so se mu muzali, klerikalci pa so se ga ogibali. Ni mu kazalo drugače, da je prošil za drugo mesto, ki ga je tudi dobil, saj v Ljubljani še niso tako nevaležni. In ta dobri učitelj še vedno osrečuje ljudstvo z organizacijami. Kdo ve, če mu ne bodo klerikalci tudi na novem mestu plačevali z nevaležnostjo. Ivan, varuj se jih!

Da pa še drastnejše dokažem, koliko cenijo klerikalci svojega somišljenika učitelja, eva vam resnično dogodibo, ki se je vršila v času, ko so obhajali na Dunaju evharistični kongres. Z veliko vne-mo je vabil tovariš Štrukelj svoje somišljenike na dunajski shod. Precej jih je šlo na Dunaj, da se tam pokrepčajo in utrdijo v naukih svete vere. V času, ko je trajal kongres, pa se je pripeljal na Kranjsko lep rejen župnik, bogat mož, ki ima na Dunaju veliko hišo. Dragocen briljantov prstan mu je krasil elegantno roko. Posetil je znano mu rodovino, in začel se je sledeči dvogovor:

Gospa: »To je lepo, da nas obiščete. Kako se vam godi na Dunaju v Vaši kra-sni hiši?«

Župnik: »Hvala, prav dobro. Stanovanje sem odstopil gg. duhovnikom, ki so sedaj na kongresu, jaz pa sem prišel obiskat ljube Kranjce. Bojim se samo, da bi mi gospodje stanovanje ne pokvarili.«

Gospa: »Ali ste kuharico pustili na Dunaju? Gotovo bo stregla gospodom.«

Župnik: »Ne, kuharica je prišla z mano.«

Gospa: »Kdo bo pa snažil obleko in črevlje gospodom duhovnikom?«

Župnik: »Kdo drugi kot učitelji; če-mu pa so jih vzeli gospodje s sabo?«

In zardela je gospa, tako jo je bilo sram.

Kaj pravite k temu dialogu, g. Štrukelj?

Vlagajte prošnje!

V ljubljanski okolici je razpisanih do 31. januarja 1913 21 službenih mest, med temi sedem mest v Spodnji Šiški, pet na Viču, po eno mesto v Brezovici, na Dobrovi, v Horjulu, v Zalogu, v St. Jurju, Škocjanu, v Rakitni, v Zapotoku in Želmljah. V kamniškem okraju je razpisanih sedem mest. Tovarišice in tovarišje pozivamo, naj prosijo! Nikar se ne izgovarjajte: »Saj ne bom dobil, ker nisem Slomškar!« Posebno opozarjamo dobro kvalificirane in starejše tovarišice in tovarišice na službena mesta v Sp. Šiški in na Viču. Krajni šolski sveti so tu v naprednih rokah in ti bodo sestavljali terne predloge. Videli bomo, če bo potem deželni šolski svet imel zopet drzno čelo, imenovati druge, izven terne stoječe. Pravimo vam, prosite, da bomo imeli dovolj dokazov, da deželni šolski svet postopa pristransko, ako imenuje samo tiste, ki so tiskani v kolarju Slomškarjev!

Razdelitev draginjskih doklad.

Kranjski deželni odbor je »po previdnosti« draginjske doklade učiteljstvu tako-le razdelil:

- Okraj Brdo:**
 - † Šarc Hedvika v Moravčah 20%
 - De Toni Ana v Dobu 10%
 - † Grebenc Ana v Čemšeniku 25%
 - † Poženel Matilda v Dolskem 20%
 - † Stare Marija v Blagovici 25%
 - † Bitenc Marija v Ihanu 20%
 - Korban Ivana v Dolu 10%
 - † Cegnar Ivana v Vrhpolju 25%
- Okraj Cerknica:**
 - † Medic Marija v Cerknici 10%
 - Bojc Stefanija v Cerknici 10%
 - Peče Marija v Cerknici 10%
- Okraj Črnomelj:**
 - Znanec Marija v Starem trgu 10%
 - Mencinger Lucija v Dragatušu 10%
 - Završan Franciška v Doblčah 10%
 - Draksler Adam v Planini 10%
 - † Primožič Josipina v Črnomlju 25%
 - Mikolič Ludvik v Črnomlju 10%
 - Bukovic Ljudmila v Črnomlju 10%
 - Kordiš Aleksandrina v Vinici 10%
 - Peterlin Marija v Radencah 10%
 - Poljšak Felicitia v Stari Lipi 10%
- Okraj Idrija:**
 - † Jelenc Marija v Godovčju 10%
 - † Močnik Marija v Zireh 20%

- Podobnik Leopoldina v Gori 10%
 - † Tratnik Franc v Črnem Vrhu 25%
 - † Kos Henrika v Črnem Vrhu 20%
 - † Kogej Leopoldina v Vojskem 25%
 - † Gabrovšek Ivan v Sp. Idriji 20%
- Okraj Ilirska Bistrica:**
- Dolgan Marija v Zagorju 10%
 - † Sušel Katarina v Zagorju 25%
 - Mauer Franciška v Šembijah 10%
 - † Baša Alojzija v Premu 20%
 - † Tomšič Olga v Trnovem 20%
 - † Trampuš Lucija v Vrbovem 25%
 - † Trampuš Alojzija v Vrbovem 20%
 - † Cigoj Marija v Harijah 25%
 - † Oranič Helena v Podstenjem 25%
- Okraj Kamnik:**
- Bergant Pavla v Spitaliču 10%
 - † Albrecht Antonija v Mekinjah 20%
 - † Birc Dominik v Vodica 25%
 - † Trošt Angela v Vodica 20%
 - † Bole Zinka v Domžalah 25%
 - Štefančič August v Kamniku 15%
 - † Pogačar Andrej v Kamniku 25%
 - † Klančar Augusta v Kamniku 25%
 - † Odlasek Marija v Kamniku 25%
 - † Čenčič Angela v Kamniku 20%
 - † Kenda Angela v Kamniku 20%
 - † Fišer Helena v Kamniku 20%
 - † Kratnar Marija v Kamniku 25%
 - † Krištof Anton v Radomljah 25%
 - † Grom Franja v Zg. Tuhinju 20%
 - † Kocijančič Julijana v Trzinu 25%
 - Grkman Emilija v Mengšu 10%
 - † Dežman Pavla v Mengšu 20%
 - Praprotnik Friderik v Homcu 10%
 - † Koman Maks v Domžalah 25%
 - † Grčar Angela v Kouendi 25%
 - Potočnik Pavla v Komendi 10%
- Okraj Kočevje:**
- † Peterlin Alojzij v Fari 25%
 - † Ivan Stalcar v Kočevju 25%
 - † Murgel Leontina v Kočevju 15%
 - † Jonke Olga v Kočevju 25%
 - † Ganselmayer Ana v Kočevju 25%
 - † Patschauer Ivan v Lienfeldu 25%
 - † Pavlovcec Marija v Borovcu 25%
 - † Reven Adela v Stari cerkvi 25%
 - † Locker Emil v Reichenau 15%
 - † Klun Neža v Kuželju 25%
 - † Blenkuš Alojzij v Starem kotu 25%
- Okraj Kostanjevica:**
- Gantar Ivan v St. Jerneju 10%
 - Jurečič Franc v St. Jerneju 10%
 - † Ogorelec Adela v Vel. Dolini 20%
 - Juvanec Terezija v Vel. Dolini 10%
 - Čerov Gabriela v Sv. Križu 10%
- Okraj Kranj:**
- Jugovic Franja v Kranju 10%
 - † Roos Marija v Kranju 25%
 - † Krušič Pavla v Cerkljah 25%
 - † Bohinc Ivana v Cerkljah 25%
 - † Plevec Marija v Senturški gori 25%
 - Valenčič Ivana v Velsovem 10%
 - Lampe Ivana v Predosljem 10%
 - Kecel Amalija v St. Jurju 10%
 - † Kovarič Terezija v Goricah 25%
 - Sežun Alojzij v Mavčičah 10%
 - † pl. Kleinmayer Marija v Šmartnem 25%
 - † Bartolotti Margareta v Šmartnem 25%
 - † Jaklič Julija v Besnici 25%
 - † Kmet Herman v Besnici 20%
- Okraj Kranjska gora:**
- † Schitnik Ema v Jesenicah 20%
 - † Salberger Rosa v Jesenicah 20%
 - Jaklič Antonija v Koroški Bell 10%
 - Černe Kornelija v Koroški Bell 10%
 - † Detela Nežica v Kranjski gori 25%
 - Jeglič Amalija v Dovjem 10%
 - † Eisenhardt Gizela v Belapeči 25%
 - Škof Franc v Sv. Križu 10%
- Okraj Krško:**
- Vovk Emilija v Raki 10%
 - Peršič Terezija v Raki 10%
 - † Lomšek Anton v Cerkljah 25%
 - Mavrin Alojzija v Cerkljah 10%
 - Brtoncelj Josip v Cerkljah 10%
 - Cirar Pavla v Krškem 10%
 - Baydek Marija v Leskovcu 10%
 - † Rostohar Karol v Vel. Trnu 25%
 - Jak Ana v Vel. Podlogu 10%
- Okraj Litija:**
- † Lilija Alojzij v Polšniku 20%
 - † Abram Ljudmila v Sv. Križu 20%
 - † Abram Leopoldina v Sv. Križu 20%
 - † Gospodarič Rasa v Kresnicah 25%
 - † Jager Ivana v Zagorju 20%
 - Tanzig Vera v Izlakah 10%
 - Trobiš Jožef v St. Lambertu 10%
 - Jankovič Franja v Toplicah 10%
 - Simončič Ivana v Toplicah 10%
 - Stepišnik Ivan v Toplicah 10%
 - † Tomšič Emil v Šmartnem 25%
 - † Poljanec Rudolf v Šmartnem 25%
 - Klander Marija v Prežganjem 10%
 - † Sakotnik Angela v Vačah 20%
- Okraj Ljubljana (okolica):**
- Račič Marija v Brezovici 10%
 - † Kraker Angela v Brezovici 20%
 - † Kaliger Emilija v Logu 20%
 - † Jamšek Ernesta na Studencu 20%
 - † Jamšek Ivana na Studencu 20%
 - Rupnik Albina na Studencu 10%
 - † Omejc Ljudmila v Črnučah 10%

- Hanu Karolina na Dobravi 10%
 - † Rant Leopoldina na Dobravi 20%
 - Malovrh Hedvika na Ježici 10%
 - † Fajdiga Ana na Ježici 20%
 - † Cerar Angela v St. Juriju 25%
 - Škerjanc Marija v Sv. Jakobu 10%
 - † Lapajnar Viktor v Notranji gorici 20%
 - † Primožič Ivan v Škocjanu 20%
 - † Furlan Terezija v Škocjanu 20%
 - † Pichler Roza v Lipoglavu 25%
 - † Škulj Terezija v Šmarju 25%
 - † Valenta Berta v Šmarju 20%
 - † Crnologar Terezija v Šmarju 20%
 - † Fajdiga Marija v Šmartnem 20%
 - † Vode Anton v Rudniku 25%
 - † Černe Roza v Rudniku 25%
 - † Erbežnik Augusta v D. M. v Polju 25%
 - † Šimenc Gabriela v D. M. v Polju 20%
 - † Steyer Elizabeta v D. M. v Polju 25%
 - † Bregar-Drol Neža v Zg. Šiški 10%
 - † Vilfan Andrej v Preski 25%
 - † Vider Marija v Preski 25%
 - † Verne Teodora v Sostrem 25%
 - Vizjak Ana v Sostrem 10%
 - Moos Ana v Sp. Šiški 10%
 - † Wagner Josip v Sp. Šiški 25%
 - † Berglez August v Sp. Šiški 20%
 - † Pellan Hermina v Sp. Šiški 25%
 - Hubad Serafina v Sp. Šiški 10%
 - † Vencajs Milena v Sp. Šiški 10%
 - † Gabršček Vida v Sp. Šiški 20%
 - † Jerše Josip v Sp. Šiški 20%
 - † Cerar Marija v Sp. Šiški 20%
 - † Luder Franja na Viču 25%
 - † Sorn Vida na Viču 25%
 - Kunaver Paul na Viču 10%
 - † Košak Marija na Viču 25%
 - † Peče Hermina na Viču 20%
 - † Adamič Antonija na Viču 20%
 - † Ravnikar Anica na Viču 20%
 - † Ravnikar Josipina na Viču 20%
 - † Šmidmayer Erna na Viču 20%
 - † Zan Emil na Viču 20%
 - † Rot Antonija v St. Petru 25%
 - † Vajdič Albertina v St. Petru 20%
 - † Odlasek Ljudmila v St. Petru 20%
 - † Toplikar Julija v St. Petru 20%
 - † Jovan Roza v St. Vidu 25%
 - † Satler Kristina v St. Vidu 25%
 - † Jeločnik Aleksander v St. Vidu 25%
 - † Jovan Maks v St. Vidu 20%
 - † Porenta Uršula v St. Vidu 25%
 - † Grebenc Ana v Sori 10%
 - † Bosia Franc v Želmljah 20%
 - † Drašček Anton v Zalogu 20%
 - Franke Helena na Brezjah 10%
- Okraj Logatec:**
- † Zupančič Franciška v Medvedjem brdu 25%
 - † Smole Ivana v Planini 25%
 - Kalmus Friderika v Planini 10%
 - † Hladnik-Pehano Evgenija v Sp. Logatcu 10%
 - † Palme Marija v Sp. Logatcu 20%
 - † Curk Marija v Hoteršiči 25%
 - † Brezovšek Pavla v Rovtah 20%
- Okraj Lož:**
- Modic Justina v Igavasi 10%
 - Mazi Viljem v Igavasi 10%
 - Vizim Antonija v Sv. Trojici 10%
 - † Kozamerik Marija v Staremtrgu 20%
 - Smolih Rupert v Staremtrgu 10%
- Okraj Metlika:**
- Ogolina Ana v Črešnjevcu 10%
 - Škofjanc Zofija v Podzemlju 15%
 - Erzin Ana v Semiču 10%
- Okraj Mokronog:**
- † Pirnat Ivan v Mokronogu 20%
 - Donati Amalija v Mokronogu 10%
 - Košena Ludovika v Mokronogu 10%
 - Harbich Ana v St. Ruprechtu 10%
 - † Simončič Sospina v Tržišču 20%
- Okraj Novomesto:**
- † Podgoršek Gothard, franciškan v Novem mestu 25%
 - † Avser Atanazij, franciškan v Novem mestu 25%
 - † Marovt Hugo, franciškan v Novem mestu 25%
 - † Strauvs Beno, franciškan v Novem mestu 25%
 - † Ottarij Tomaž, franciškan v Novem mestu 25%
 - † Žurga Ivan, franciškan v Novem mestu 25%
 - † Vester Krizostom, franciškan v Novem mestu 25%
 - † Petrič Kornelij, franciškan v Novem mestu 25%
 - Kavčič Milena v Mirnipeči 10%
 - † Ferjan August v Smihelu 20%
 - Langer Franc v Čermošnjicah 10%
 - Štimfel Marija v Čermošnjicah 10%
 - Bode Marija v Prečni 10%
 - Klarič Marija v Novem mestu 10%
 - Kilar Ana v Novem mestu 10%
 - Türk Adela v Novem mestu 10%
 - Zakrajšek Marija v Stoplčah 10%
 - Habe Marija v Brusnicah 10%
- Okraj Postojna:**
- † Vilhar Franciška v Nadanjemelu 20%
 - Petteros Marija v Postojni 10%
 - † Burnik Alojzija v Postojni 10%
 - † Kopač Leopold v Postojni 15%
 - † Kozamerik Justina v Postojni 25%
 - Vilhar Pavla v Kalu 25%
 - Prečeren Ivana v Slavini 15%

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke! Postrežba točna!

† Vilhar Katarina v Št. Petru 20%
† Misel Ema v Košani 25%

Okraj Radeče:

Okorn Reg. v Št. Jurju pod Kumom 10%
† Rogel Stanislava v Boštanju 25%
† Reil Severa v Boštanju 15%
† Pirkovič Ludvik v Svibnem 25%
† Pirkovič Rozi v Svibnem 25%

Okraj Radovljica:

† Kadunc Anton v Dobravi 25%
† Divjak Angela v Blejski Dobravi 10%
† Sirnik Hermina v Breznici 10%
† Potočnik Uršula v Breznici 10%
† Pleničar-Božič Ana v Kropi 10%
† Zemljan Franja v Boh. Bistrici 25%
† Javornik Josipina v Boh. Bistrici 25%
† Bizjak Verica v Srednjivasi 10%
† Gans Karolina v Srednjivasi 25%
† Fatur Apolonija v Mošnjah 25%
† Zevnik Ana v Zg. Gorjah 20%
† Huth-Razinger v Radovljici 10%
† Bedenk Franja v Kamni Gorici 10%
† Vurner Olga na Bledu 10%
† Arch Josipina v Boh. Belf 25%
† Jocič Ivan v Koprivniku 10%
† Blažič Karol v Poljšičah 10%
† Vrančič Terezija v Lešah 20%

Okraj Ribnica:

† Zupančič Elizabeta v Gori 20%
† Beniger Viljemina v Ribnici 10%
† Hladnik Leopold v Ribnici 20%
† Tomc Marija v Ribnici 25%
† Šiška Ana v Ribnici 10%
† Švinger Justina v Dolenjivasi 25%
† Kromer Karolina v Dolenjivasi 20%
† Mrhar Ivana v Dolenjivasi 20%
† Kovač Ljudmila v Loškem potoku 10%
† Einspieler Marija v Loškem potoku 10%
† Vreze Vid v Loškem potoku 10%
† Janežič Franc v Loškem potoku 10%
† Podboj Terezija v Loškem potoku 20%
† Lapajne Berta v Vel. Poljanah 20%

Okraj Senožeče:

† Smerdu Katarina v Senožečah 10%
† PIANO Leopoldina v Senožečah 10%
† Katln Julija v Vremah 10%
† Lampe Pavla v Hruševju 25%

Okraj Škofjaloka:

† Zahrastnik Vinko v Škofjiloki 10%
† Lampe Josip v Škofjiloki 10%
† Vidic Viljemina v Poljanah 25%
† Rus Marija v Poljanah 10%
† Peče Ema v Selcah 25%

Okraj Trebnje:

† Schott Ernestina v Dobrnica 20%
† Sever Franja v Dobrnica 10%
† Nagode Angela v Št. Lovrencu 25%
† Orel Ivana v Mirni 25%
† Logar Ivana v Selu 25%
† Špecler Friderika v Trebnjem 10%

Okraj Tržič:

† Grandner Zofija v Tržiču 25%

Okraj Vel. Lašče:

† Zebre Franciška v Dobrepoljah 10%
† Keršič Franc v Dobrepoljah 25%
† Odlasek Josip v Dobrepoljah 25%
† Virk Antonija v Dobrepoljah 15%
† Martinc Adela v Dobrepoljah 25%
† Schweiger Viktor v Dobrepoljah 20%
† Rigler Karolina v Sv. Gregorju 20%

Okraj Vipava:

† Borštnar Ljudmila v Vipavi 10%
† Kos Julija v Col-Podvelbu 10%
† Uršič Marija v Vrhpolju 25%
† Grlic Marija v Vrabcah 25%
† Kalan Maksimilijan v Budanjah 25%
† Vadnal Leopoldina v Lozicah 10%
† Uršič Viktorija v Podkraju 10%
† Skala Anton v Podragi 10%
† Mahorčič Marija v Šturjah 10%
† Bole Marija v Št. Vidu 25%

Okraj Višnjagora:

† Lobe Henrik v Krki 25%
† Strauss Marija v Krki 25%
† Hafner Friderika v Krki 25%
† Kalin Marija v Vek. Gabru 10%
† Seme Helena v Polci 20%
† Goršek Karol v Zatični 20%
† Polak-Krašovec Marija v Št. Vidu 20%
† Jevnikar Lovro v Št. Vidu 20%
† Ivana Dolinšek v Polju 20%

Okraj Vrhnika:

† Novak Marija v Polhovem Gradcu 25%
† Randel Antonija v Polhovem Gradcu 25%
† Babnik-Rayer Marija v Horjulu 25%
† Mlakar Marija na Vrhniki 10%
† Strekelj Ivan na Vrhniki 25%
† Šifrer Emil na Vrhniki 10%
† Petrič Angela na Vrhniki 10%
† Marinko Marija na Vrhniki 25%
† Smolnik Marija v Blatni Brezovici 20%

† Jurjevič Marija v Vel. Ligojni 25%
† Sibovec Marija v Podlipi 20%
† Kobal Julijana v Drenovem griču 20%

Okraj Žužemberk:

† Mikec Franja v Žužemberku 20%
† Jugovic Marija v Žužemberku 25%
† Pezdur Ivana v Žužemberku 10%
† Vrhovec Stanislav v Hinjah 25%
† Vidic Valentina v Hinjah 25%
† Muha Ivan v Ajdovcu 10%
† Hirschmann Marija v Ambrusu 25%
† Stiasny Ludovik v Krškem 25%

Okraj Ljubljana:

1. m. sl. d. lj. š.:
† Legat Eugen (katehet) 25%
† Mihler Ivan 10%

2. m. sl. d. lj. š.:

† Smrekar Janez (katehet) 25%
† Gorjup Pavel 25%
† Minkuš August 25%
† Kump Leopoldina 25%

3. m. sl. d. lj. š.:

† Zaplotnik Ignacij (katehet) 25%
† Jeretina Karol 25%

4. m. sl. d. lj. š.:

† Lebar Ana 25%

Š. pri sv. Jakobu:

† Zemle Franciška 25%
† Matanovič Augusta 25%
† Borowsky Julija 25%
† Serc Marija 25%
† Čadež Anton (katehet) 25%
† Rekar Ernestina 10%
† Kleč Karolina 10%
† Kavčič Beti 10%
† Mach Ana 25%
† Cundrč Margareta 25%
† Ojstriš Ana 20%
† Mayer Marta 20%
† Marout Marija 15%
† Zupan Agneza 15%

Nemška deška š.:

† Gorjup Alojzij 25%
† Regalat Čebul (katehet) 25%

Uršulinska š.:

† Zupančič Valentin (katehet) 25%

Rakovnik:

† Lončar Franc 20%

Nemška dekl. š.:

† Illerschiitsch Franja 25%
† Golf Klottilda 25%
† Ravnacher Ema 25%
† Naglas Jakobina 25%
† Detela Marija 25%
† Levec Lea 25%
† Lušin Elza 25%
† Trenz Elizabeta 25%
† Ramovž Marija 10%

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer še enkrat opozarja na četrtek, dne 16. januarja, ob 10. uri predpoldne v Ljutomeru vršiči se občini zbor. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročila: tajnikovo, blagajnikovo, pevovodjevo in knjižničarjevo. 4. Volitve. 5. »Naš položaj« Tomažič. 6. Slučajnosti. Zavedajte se svoje stanovske dolžnosti, ter pridite vsi!

Slovenjebistriško učiteljsko društvo ima v četrtek, dne 9. januarja 1913, ob polu 10. uri predpoldne v hotelu »Avstrija« v Slovenski Bistrici svoje občno zborovanje. Zborovanje se vrši ob nastopnem vzporedju:

1. Odobrenje zadnjega zapisnika.
 2. Dopisi in društvene zadeve.
 3. Poročilo predsednika o društvenem delovanju v preteklem letu.
 4. Poročila blagajnika o gnotnem stanju društva in volitev računskih pregledovalcev.
 5. Volitev novega odbora.
 6. Eventualno predavanje.
 7. Slučajnosti.
- Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

Književnost in umetnost.

Književno naznanilo in vabilo na naročbo. Dogodilo se je že nekolikokrat, da sem poslal na poedina šolska vodstva vabilo na naročbo tega ali onega svojega dela, toda nekateri šolski vodje niso dali krožiti pri učiteljstvu svoje šole mojega vabila in naročilnice, najsi sem jih zato iz-

rečno prosil. Tako n. pr. so se pri moji otroški spevoigr »Kosova gostija« nekateri tovariši pismenim potem hudovali nad menoj, češ, zakaj jim ne pošljem omenjeno spevoigro, ko vendar vem, da vsako moje delce vselej radostno sprejmejo itd. Pogledal sem potem »Naročilnico«, vrnjenno mi od šole, kjer dotičnik službuje, in glej, imena svojega zvestega odjemalca, »ki vsako moje delce radostno sprejme«, ni bilo med naročniki, dokaz, da dotični tovariš moje listine niti v roke ni dobil. Da ne bo zopet kakih neprilik, naznanjam tem potom vsem cenjenim naročnikom svojih publikacij, da sem razposlal pred par tedni na posamezna šolska vodstva Štajerskega, Kranjskega in Primorskega naročilnice in okrožnice s sledečim besedilom:

Slavno šolsko vodstvo!

Podpisanec je izal pred nekolikimi meseci prvi zvezek »Nabožnih ljudskih pesmi«. Kakor kaže priložena okrožnica, nabira izdajatelj dotične zbirke sedaj naročnike za nadaljne svoje zvezke (II. in III.) Vzrok, da pošiljam omenjeno okrožnico tudi p. n. šolskim vodstvom, je dvojen:

1. Mnogo učiteljev opravlja tudi orglarsko službo, in tem bi utegnili prav priti moja zbirka.

2. Učni načrt zahteva od nas, da gojimo v šoli tudi nabožno pesem, šolske maše pa nam ponujajo potem priliko, da pokažemo, v koliki meri smo zadostili zakonitim zahtevam. Otroci ljubijo izpremembo, zato mislim, da bodo moje »Štiri cerkvene pesmi za šolske sv. maše« prav došle tako učiteljem, kakor tudi otrokom in to tembolj, ker so zložene v narodnem duhu, kar so potrdili tudi glasbeni veščaki A. Foerster p. H. Sattner in E. Adamič.

Glede cene omenim, da prepustim učiteljstvu »Nabožne ljudske pesmi« po 1 K izvod (običajna cena 1 K 35 v) »Štiri cerkvene pesmi za šolske sv. maše« (2glasno s spremljevanjem orgel, s predigrami in poigrami) pa po 80 v izvod (običajna cena 1 K).

V nadi, da primerno izpolnjeno naročilnico prav kmalu izročite pošti, se beležim s koleg. pozdravom v dani

Anton Kosi.

Središče, datum pošnega pečata.

V dotični okrožnici se vabi zaedno tudi na novo glasbeno delce zgoraj navedenega naslova.

Politiški pregled.

* Društveni zakon. Društveni zakon iz leta 1876. je bil potreben korenite premembe. Oglašali so se poslanci za premembo že v letu 1874., ali v naši Avstriji gredo takele potrebne reči po stari navadi le lepo počasi naprej. In tako se je zgodilo, da se je šele v letu 1910. lotil tega dela ustavni odsek. Nov načrt je predložila vlada v letu 1911. Odsek ga je predeal. Dandanašnji se zanimajo vsi sloji prebivalstva za politične pravice; imamo splošno in jednako pravico; kako razlika je v današnjem našem javnem življenju od življenja v letu 1867! — Paragraf drugi novega zakona določa, da društva v smislu tega zakona niso cerkvene, verske družbe, redovi, pridobitne zadruge, denarni zavodi, strokovna društva, bolniške blaginje. Zato je bila v odseku o tem tudi obširna debata, kakor tudi ni bilo prav lahko določiti, katera društva so strogo politična. Bistvene izpremembe so: Vlada nima pravice omejiti števila članov načelstva političnih društev; društva niso dolžna, naznanjati člane redno oblasti; politična društva smejo ustanavljati podružnice in zveze. — Razveljavljena je tudi določba glede razsodišč in prepoved društvenih znakov. Člani političnih društev smejo biti najmanj 21 let stare osebe. Najvažnejša izprememba pa je ta, da smejo biti po novem zakonu tudi ženske članice političnih društev. To je važna prememba, s katero moramo dobro računati. Novi društveni zakon stopi v veljavo s 1. majem 1913.

* Proti izseljevanju Poslanski zbornici bo predložil načrt zakona, naperjen proti izseljevanju iz Avstrije, zlasti glede delavcev na polju in v tvornicah; urediti hočejo tudi promet z denarjem izseljenec med domovino in novim svetom.

* Proglašenje novih zakonov. »Wiener Zeitung« priobčuje zakon z dne 21. decembra 1912, ki dovoljuje nabiro re-

krutov za leto 1913 v svrhu vzdržanja skupne armade in domobranstva; nadalje zakon z dne 21. decembra glede dobavitve konj in vozil in zakon z dne 26. decembra glede vojnih dajatev. Proglašen je tudi zakon o podporah rodovinom vpo-zvanih rezervistov.

* Čehi na Ruskem. Med člani češke kolonije v Kijevu in okolici je zapričelo gibanje za prestop v pravoslavje in rusko državljanstvo, svoj prestop utemeljujejo Čehi z dogodki v inozemstvu. V Kijevu in daljni okolici živi do 80.000 Čehov-Avstrijcev, ki imajo svoj tednik »Čehoslavjan«.

* Socialisti za vojno. Iz Moravske Ostrove poročajo, da je na shodu rudarjev v Dombravi socialist Röger rekel, kakor hitro bi se Avstrija zapletla v kako vojno, bi bila dolžnost vsakega moža pustiti nemudoma delo in prijeti za orožje v obrambo Avstrije.

* Insolvence radi vojne na Balkanu. Listi objavljajo statistiko insolventov v Avstriji zaradi vojne na Balkanu. Insolventnih je postalo 460 tvrdk v skupnem znesku 281 milijonov kron. Pri tem pa niso uštete tvrdke z insolventami do 100.000 kron. Blagoslov vojne!

Učiteljski konvikt.

Tovarišice, tovariši in prijatelji, zbrani ob pogrebu sotrpina Vinko Brusa, učitelja v Matenji vasi pri Postojni, zložili rajnkemu tovarišu v spomin 14 K. Tovariš Ignacij Šupan, učitelj v Brežicah, 10 K. Tov. Gregor Leonardis in Gab. Mikuluž iz Kravega potoka p. Kozini, 4 K. gospa Poljšakova, gostilničarka na Martinovi cesti v Ljubljani, po tovarišu Alojziju Gorjupu 2 K. Tov. Vilko Mazi, učitelj v Igavasi, 2 K. Tov. Jakob Rojic, učitelj v Gradišču pri Rencah, 2 K. Bog plati!

Kranjske vesti.

—r—Učiteljska beda. »Učit. Tov.« je poročal, kako je neka učiteljica opisovala svojo bedo, navajajoč, kake copate ima v šoli, kako se hrani samo s koruznim kruhom, z repo, zeljem itd. Ta narodna delavka je v 4. plačilnem razredu, preživljati mora mater in šolati nečakinjo, za katero plačuje mesečno 30 K. Lahko se potem izračuna, koliko ji ostane od plače. A kakor da bi bede še ne bilo dovolj, je sedaj ta narodna pionirka še zbolela in se nahaja v bolnišnici. Tja, na bolniško posteljo, ji je došla vest, da je dobila 0% draginjske doklade, menda zato, ker ni Slomškariča. Oj, te ljubeznivosti teh klerikalnih matadorjev! — Neko drugo učiteljico, ki je imela nesrečo s svojim zaročencem, so odmerili kar četrterto kazen: za kazen so jo daleč prestavili, niso je sprejeli v višji plačilni razred, odrekli ji pravico do petletnice in ji tudi niso dali nikake draginjske doklade! — Če pa kakša Slomškariča greši s kakim »fajmoštom«, dobi lepo dopust z izgovorom, da je bolna na »želodcu« itd. Niti las se ji ne skrivji in naj preroči še tako lepe »farovške idile«! Saj se poznamo! Stradajočemu, bednemu učiteljstvu potiska klerikalna svojat revolver v roke. Prva žrtev je že padla tam na kršnem Notranjskem. Toda svaka sila do vremena! Z našim učiteljskim pesnikom kličemo:

Če je kdo hlapec — mi nismo več!

Vstanite, solnce že gristi!

—r—Klerikalna nepristranost. Ničesar se klerikalci ne otesajo s tako srbotostjo kakor očitka, da so v svoji upravi tako pristranski kakor gluhec, ki sliši samo na eno uho. Ali skoraj dan ne mine, da bi ne pokazali te lastnosti naravnost provokatorično. Kranjski deželni odbor je že davno izbil čut za to, da ima biti odbor klerikalne stranke. Da protežira pri imenovanjih klerikalce, kjer le more, čivkajo že vrabci na vseh strehah. Tako pa ravna tudi s podporami. Menda ga na Kranjskem ni klerikalnega društva, ki bi ne dobilo kakšne podpore, pa če je njegov obstanek še tako nepotreben. Seveda bi ne bilo nič napačnega podpirati društva, katerih smotri opravičujejo tako podporo. Toda luč in senca bi se morala vendar pravično deliti, ne pa da gre vsa ugodnost na eno, vse zanemarjanje pa na drugo stran. »Slovenec« je poročal, da je deželni odbor dovolil Rafaelovi družbi za lansko leto 1200 K podpore. Rafaelova družba je seveda klerikalna. Obenem poroča »S. N.«,

da je dobila »Ljubljana« 4000 K podpore za leto 1912. »Ljubljana« je seveda klerikalno pevsko društvo. Tako gre to venomer. Radi bi vedeli, koliko bi dež. odbor dovolil kateremu naših in drugih društev za njegove namene, če bi kaj prosilo. V deželnem dvorcu se gotovo ne bi domislili, da smo mi prebivalci kranjske dežele ter da s svojim delom in svojim konzumom sorazmerno vsaj toliko prispevamo deželnemu gospodarstvu, kolikor tisti, ki se jim deželna denarnica tako rada odpira.

—r— **Zastopnik učiteljstva v c. kr. deželni šolski svet.** V smislu § 38. in 39. novega zakona o šolskem nadzorstvu mora biti vzet zastopnik učiteljstva iz stanu vadniških, ljudskošolskih in meščanskošolskih učiteljev, in sicer ga imenuje naučni minister na podlagi ternopredloga, ki ga poda deželni odbor. Kranjski deželni odbor je predlagal ta-le ternopredlog: **Adolf Sadar**, učitelj na II. mestni šoli; **Janko Grad**, nadučitelj v Košani, in **Janko Polak**, nadučitelj v St. Vidu na Dolenjskem. Vsi trije so Slomškariji; prvi že, kar je učitelj, zadnja dva sta pa uskoka, a literarno delavna, dočim je Adolf S. neznan učitelj, pač pa strasten klerikalec in intimen prijatelj Janka Nepomuka Jegliča. Na to mesto je špekuliral **J. N. Jeglič**, a ker je njegova zvezda otemnela, je predlagal deželni odbor svojega prijatelja Adolfa, ki bi se mu, če bi Jegličeva zvezda zopet zasvetila, tudi umaknil s tega častnega mesta. Torej Praprotnik-Pezdič-Černivčev naslednik v dež. šol. svetu bo pedagoška korifeja **Adolf Sadar!** To ni zapostavljanje, to je očitno norčevanje iz ljudskega šolstva in učiteljstva!

—r— **Zmaga naprednega učiteljstva v logaškem okraju.** Dne 8. t. m. se je vršila volitev zastopnikov učiteljstva v okrajni šolski svet v Logatcu. Zmagala je s sijajno večino napredna lista. Za zastopnika sta izvoljena tovariša Puncuh (40 glasov) in Repič (38 glasov), za namestnika ravnateljica Kavčičeva (39 glasov) in tovariš Jug (38 glasov). Lista Slomškarijev (Gostiša-Tratnik-Gabrovšek-Kobal) je dobila malenkost 9 do 11 glasov. — Živelo napredno in značajno učiteljstvo!

—r— **Zmaga naprednega učiteljstva.** Pri volitvi v okrajni šolski svet litijski, ki se je vršila dne 4. t. m., je na vsej črti sijajno zmagala lista naprednih kandidatov. Izvoljena sta bila z veliko večino nadučitelj Zajc iz Vel. Gabra in nadučitelj Andolšek iz Litije, namestnikom pa napredna kandidata nadučitelj Levstik in nadučitelj Kozjak v Zagorju. Slomškarija je vkljub silni agitaciji sramotno propadla. Slava zavednemu učiteljstvu!

—r— **»Sava«.** V Kranju je začel izhajati nov tednik »Sava«. Že iz 1. številke je razvidno, da se bo pošteno in moško zayzermal tudi za čast, ugled in korist šole in učiteljstva. Tako je prav! Priporočamo!

—r— **Draginjske doklade učiteljstvu.** Po preteku desetih mesecev je kranjski deželni odbor končno vendarle razdelil učiteljstvu draginjske doklade. Po isti »previdnosti«, po kateri so se delile ljubljanskemu oženjenemu učiteljstvu stanovanjske doklade, sta razdelila dr. Zajec in njegova desna roka **Janko Nepomuk Jeglič** tudi neoženjenemu učiteljstvu draginjske doklade. Seveda je bilo te »previdnosti« deležno prav majhno število naprednega učiteljstva, pač pa vsi člani Slomškove Zveze, ki so prejeli vsi 25 in 20 odstotno doklado. Razdelile so se draginjske doklade 365 učnim osebam; med temi je 297 učiteljic in 68 učiteljev, med temi učitelji je pa 8 **frančiškanov** (v Novem mestu) in 6 **katehetov** (v Ljubljani), ki so vsi prejeli po 25%, dočim so posvetni učitelji prejeli večinoma po 10%! Izmed vsega te čudovite previdnosti deležnega učiteljstva jih je prejelo 25% doklado = 145; 20% doklado = 85; 15% doklado = 8 in 10% doklado pa 127. Napredno učiteljstvo si bo to »previdnost« dobro zapomnilo in napravilo obračun z dr. Zajcem prihodnje leto. Božji mlini meljejo počasi, a sigurno; **Janka Nepomuka Jegliča** so že zmeli!

—r— **V deželni šolski svet** odpošlje deželni odbor dosedanje zastopnike dr. **Lampeta**, drž. poslanca **Jarca** in **Jakliča** in ravnatelja **Remica**. Namestniki so: dr. Zajec, dr. Zbašnik, dr. Pogačnik in Dermastja. Dr. Zajec bi bil rad izpodrinil Jakliča, pa se mu ni posrečilo; zato se je čutil užaljenega; edini grof Barbo je glasoval zanj.

—r— **Urednika »Dom in Sveta«** in »Vrtca« glasujeta v deželni šolski svet dosledno proti naprednemu učiteljstvu in proti predlogom naprednih krajin šolskih svetov. To si je treba zapomniti in uvaževati.

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporočila izvorna hiša **PROKOP ŠKORJAVČIČ** in sin v Humpolcu na Češkem. **ZEPHIRE** Vzorec na željo franke, zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gospodke oblike.

Štajerske vesti.

—š— **Odbor društva »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«** nam poroča: Dne 3. decembra pret. leta je umrl član Josip Jungmaier in 26. decembra Jakob Eisenle. Plačati je torej za 107. in 108. smrtni slučaj; za vsakega po 2 K. To vsoto je gotovo odposlati tekom meseca januarja 1913 obenem z doneskom za rezervni zaklad in za upravo, t. j. skupaj po 7 K. Leta 1912 je imelo društvo 10 smrtnih slučajev.

—š— **Iz deželnega šolskega sveta.** Imenovan je det. učitelj pri Nov. cerkvi blizu Ptuja **Jožef Kladnik** za učitelja v Sevnici; prestavljeno je det. učitelj in šolski vodja v Pernicah **Karel Vollman** v pital pod Semeringom.

—š— **Žetale. Zahvala.** V nedeljo, dne 29. dec. 1912 smo obhajali veselico povodom stoletnice šole. Uspela je nad vse pričakovanje lepo. Šolska mladina je dobila za 100 K daril. Nadučitelj se čuti dolžnega, da se prav presrečno v imenu šolske mladine zahvali vsem blagim darovalcem za prispevke, kakor tovarišema Fr. Zrimšku in C. Trofeniku za velik trud, ki sta ga imela s pripravo, nadalje tov. Vin. Stoklasu, nadučitelju v Leskovcu, za njegov krasen in duhovit slavnostni govor. Istotako velja naj iskrena zahvala vsem cenjenim žetalskim prebivalcem, ki so na predvečer o bakljadi svoje hiše razsvetlili in olepšali. Srčna hvala vsem, ki so ob tej slavnosti pokazali prijateljstvo in vdanost do svoje ljube in prekoristne domače šole. Žetale, dne 31. dec. 1912. — M. Sotošek, nadučitelj.

Istrske vesti.

—i— **Iz Sv. Antona pri Koprju** poročajo: K 16:50, ki jih je nabrala gospica Valerija Mayerjeva med učiteljstvom, in sicer po zborovanju okrajne učiteljske konference za koprski okraj, je bilo določenih za Rdeči križ.

—i— **Potovalnim učiteljem kmetijstva za koprski okraj** s sedežem v Buzetu je imenovan **Vladimir Kuret**.

—i— **Obisk »Narodnega doma«** v Pulju prepovedan. Iz Pulja poročajo, da je oblast prepovedala vojaštvu obisk »Narodnega doma.« Vzroki tej odredbi nam niso znani.

Tržaške vesti.

—t— **Andrej Čok - Župan** †. Dne 30. pret. meseca se je v prijaznem Lonjerju preselil v večnost mož, ki je bil najpristnejši tip stare okoličanske značajnosti in krmenitosti. Že po svoji vnanosti, po svoji noši je ostal do svoje smrti zvest starim okoličanskim tradicijam. Dasi se ni silil nikoli v javnost, je bil preminoli **Andrej Čok** vendar širok znan in visoko spoštovan med okoličani. Le tedaj, ko je zvala narodna dolžnost okolico v volilno borbo, je stopal pokojni **Andrej Čok** v vrste bojevnikov, tedaj je on, ki je s svojim vplivom in svojo avtoriteto, ki so se ji pokorili z malimi izjemami vsi vaščani, skrbel, da ni niti eden narodnih Lonjercev zanemaril svoje dolžnosti. Na tiste Lonjerce, ki so nekaj volili Mauronerja, se je moglo narodno vodstvo zanašati. Prišli so na glas elitne čete v narodni vojski. Po največjem delu je bila to njegova zasluga. Pri hiši pravijo pri »Županovih«. Toda pokojnik je bil de facto med Lonjerce pravi župan po svojem ugledu in vdanosti, ki so mu jo izkazovali vaščani. Ali v najlepši smeri je pokojnik praktično izvojeval svoje rodoljubje — v domači hiši. To je hiša slovenskega poštenja, kakršnih je le malo v naši okolici. Ugledna po vzornem gospodarstvu, ugledna po značajnosti vseh nje članov. Dasi preprost mož, je pokojnik obračal vso svojo pozornost izobrazbi svoje dece: štirim sinovom in hčeri. Eden sinov je inteligentni posestnik na domu, eden duhovnik, eden učitelj in eden odvetniški koncipient, a vsi vzgojeni v idealni ljubavi do svojega naroda. Pa tudi med laškimi meščani je hiša »Županovih« v Lonjerju spoštovana. Z **Andrejem Čokom** izgublja okolica enega svojih najtipičnejših reprezentantov iz stare garde, ki postaja redkeja in redkeja, izza časov, ko je trebalo osebnega poguma, ako si hotel biti pošten sin svojega naroda. In vsa okolica in vse tržaško Slovenstvo se pridružuje iskrenim srcem žalosti, ki je obiskala hišo Županovih v Lonjerju; vse tržaško Slovenstvo ohrani vzornemu pokojniku blag spomin! Naše sožalje!

Goriške vesti.

—g— **Goriški četrtsolec** — ponesrečil v Judenburgu. K svoji materi na Štajersko je šel dijak IV. razreda na goriški gimnaziji, **Franc Prinčič** iz Kozane, za božične praznike. S tremi tovariši se je šel

drsat na Muro, led se je udrl in utonili so vsi štirje.

—g— **Smrtna kosa.** V Lokvi na Krašu je umrl g. Avgust Praprotnik, župan in trgovec. Pokojnik je bil prej učitelj, potem se je posvetil trgovini. Praprotnik je bil vrl narodni mož, poseben podpornik družbe sv. C. in M. Pred smrtjo je določil, naj se, namesto da bi polagali vence na njegovo krsto, dotičniki rajši spominjo z darovi družbe sv. C. in M. Blag mu mu spomin!

Splošni vestnik.

Popravek. V prvi številki v letošnjem letu »Učiteljskega Tovariša« se je vrnila med razpisi učiteljskih služb pomota. Poč točko 4 namreč, se glasi Brezovica, kjer bi moralo stati Borovnica.

Slovenska Šolska Matica. Še je čas! Kdor še ni poslal članarine svojemu poverjeniku, naj jo pošlje kar naravnost na naslov Slovenske Matice v Ljubljani. P. n. poverjenike, ki še niso poslali imenika, prosimo, naj se podvizajo.

Običajni mesečni sestanek učiteljstva Radovljiškega okraja se vrši v nedeljo dne 12. t. m. v hotelu Triglav na Bledu in sicer popoldne.

Razdelitev draginjskih doklad ljubljanskim neomeženim učiteljicam. Na mestni slov. dekl. šoli pri Sv. Jakobu je dobilo: 25 odstotno draginjsko doklado 7 definitivnih učiteljic in 1 provizorična. 20 odstotno draginjsko doklado 2 provizorični učiteljici, 10 odstot. draginjsko doklado 1 definitivna učiteljica in 2 provizorični. Prezrte so: 4 definitivne učiteljice (Sark Albina, Žerjav Ema, Mehle Marija, Rojc Emilija), in 5 provizoričnih (Meško Marija, Svetek Albina, Kalin Ivanka, Šinkovc Karla, Lukanc Elza). — Na mestni nemški dekliški šoli na Vrtači so prejelo 25 odstotno draginjsko doklado vse definitivne učiteljice (po številu 8), 10 odstot. doklado 1 provizorična učiteljica. Prezrti sta 2 provizorični učiteljici (Ravnikar Kristina, Luckmann Marija). — Na deželni gluho-nemnici sta prezrti obe učiteljici (Zupančič Vita, Drenik Marija).

Priporočajte in širite naš list!

Listnica uredništva.

Društvo vpokojenega učiteljstva: Vašemu vprašanju odgovarja § 59. in § 77. dež. zakona z dne 29. aprila 1873, dež. zakona št. 22. Poglejte Heinza na str. 495. in 501! — Č: »Slovo« porabimo prihodnjič!

Alojzije Luznik

Dornberg pri Gorici, Primorsko.

Slike, pohištvo, glasovirji, harmoniji, šolske in društvene zastave. Kdor želi cenik za pohištvo, naj blagovoli naznaniti, rabi li opravo za spalnico, obednico, katere komade itd. Vsi izdelki najsolidnejši. Cene zmerne. Plačevanje po dogovoru.

Znamenje

pravega Franckovega pridatka za kavo je kavni mlinček. — Nahajajo se pa tudi ponaredbe. — Tedaj pozor pri nakupu!

Pravi :Franck: izdeluje se iz najboljših sirovin.

Tovarna v Zagrebu.

Naznanilo.

Vljudno naznanjam p. n. občinstvu, da sem prevzela v lastno režijo hotel in restavracijo pri

„Zlatem jelenu“ v Gorici.

Skrbela bom, da bode cenj. gostom poleg Pilzenskega in Puntigamskega piva na razpolago vedno le pristno, naravno vino in dobra kuhinja.

Nadejam se, pridobiti si s točno potrežbo, z zmernimi cenami in snažno oskrbo sob zaupanja od strani slavnega občinstva.

Za obilen obisk se priporočam

Pavla Koren.

Slovensko Abecedo

za ženska ročna dela (II. pomnožena izdaja) po 20 vin. komad priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani, Krojaška ulica 8./II.

Knjigoveznica

Iv. Bonač

Ljubljana, Šelenburgova ul.

priporoča vsakovrstna knjigoveška dela, galanterijo, passepartuje itd. Posebno močna vez za knjižnice in čitalnice.

Cene zmerne, delo solidno.

Snažno se oblači vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

Marije Jirsové

učiteljice soproge, v Novém Hradku p. Met. (dobaviteljica dež. osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 m dolgih odrezkov cešira kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najboljša kvaliteta 40 m za 20 K franko, franko, tudi polovica zavoja za 9, oziroma 10 K.

Blago je stalobaravno in močne kakovosti. Naročite in ostanite stalni odjemalci. Vzorca blaga zastonj in franko.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

— poleg „Figovca“ —

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna stekarska dela, tudi nova šolska poslopja na deželi itd.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani,

IV

I. Z. K. O. E.

Frančiškanska ulica št. 8.

priporoča

vsakovrstne poštno in železniške tiskovine

za šolsko uporabo urejene po najnovejših uradnih vzorcih.

Geniki sastonj in poštnine prosto.